

LIBER MEMORIALIS

BIJLAGE
AFT NUMMER 7 • 2004

Leo Jules Vandewiele

1910 - 2004

Doctor in de Farmaceutische Wetenschappen
Historicus

Een leven in dienst van de farmaciegeschiedenis...

Leo, Jules Vandewiele werd geboren te Waregem op 17 november 1910 en overleed te Lochristi op 93-jarige leeftijd op 16 juli 2004.

Met hem verliest Vlaanderen zijn belangrijkste farmaco-historicus van de 20ste eeuw.

De redactieraad van het AFT heeft terecht gemeend aan de nagedachtenis van deze illustere apotheker een extra bijlage te moeten wijden daar zijn naam ontegensprekelijk sterk en innig met KAVA zal verbonden blijven.

Niet alleen trad hij op als spreker en auteur bij belangrijke sleutelmomenten in de geschiedenis van onze vereniging, maar hij

ontrafelde tevens het leven en het werk van de Antwerpse apotheker Peeter van Coudenberghen en leverde hiermede het belang dat dient gehecht aan deze figuur voor de farmacie en de botanica van de zestiende eeuw. Hierdoor trad hij in de voetsporen van Dr. C. Broeckx, die in 1860 de toenmalige Société de Pharmacie d'Anvers overtuigde voor deze man een standbeeld op te richten, dat echter in de loop der jaren uit het stadsbeeld verdween. Het was dankzij de opzoekingen van Vandewiele dat dit beeld in ere werd hersteld.

Vandewiele bezat ook een belangrijke historische bibliotheek die hij in 1999 veilig onderbracht in de Bibliotheeca

Pharmaceutica Antverpiensis, een gewone commanditaire vennootschap, beheerd door KAVA, de Stichting Cornelis Floris en de Kring voor de Geschiedenis van de Pharmacie in Benelux. Hierdoor werd de garantie geleverd dat dit deel van zijn levenswerk samenblijft en niet kan vreemd worden.

Voor de samenstelling van Vandewieles verdienstelijke levensloop, heb ik mij kunnen baseren op zijn autobiografische geschriften en de vele lofbetuigingen die hem te beurt zijn gevallen. Bovendien konden wij voor het overzicht van zijn werken en publicaties beschikken over de elektronische versie die hierover door Prof. H. Deelstra werd aangeemaakt.

"Van dichten comt mi cleine bate", dit zegt de schrijver van de Beatrislegende, met recht en reden, maar niettegenstaande dat kan ik het schrijven moeilijk laten.

(L.J. Vandewiele, Destelbergen aug. 1989)

In de zomer van 1997 zit ik tegenover Leo Vandewiele in die ruime, hoge studeerkamer van zijn landhuis, Gouden Handwegel 26 te Destelbergen. Het zonlicht valt binnen door twee grote ramen die uitgeven op een met zorg onderhouden tuin. Eén muur van de kamer wordt volledig ingenomen door een

enorme boekenkast, volgestouwd met boeken en tijdschriften. Naast de deur ontwaart ik een klein antiek boekenkastje waarvan de deurtjes slechts zelden opengaan en waarin de schat van 16de en 17de eeuwse werken zit opgeborgen. De werktafel ligt bezaaid met boeken en nota's waaraan nog moet gewerkt worden.

En Vandewiele vertelt:

"Ik ben tot de jaren gekomen, dat ik mijzelf durf te beoordelen zonder overdrijving en zonder valse bescheidenheid. Ik zal, zoals ik het heel mijn leven heb trachten te doen, kort zijn, indachtig het wijze woord van Goethe: "In der Beschränkung zeigt sich der Meister". Ik vertel dit omdat ik op het ogenblik geen dringender werk om handen heb en met de intentie een dienst te bewijzen aan diegene die ooit een In Memoriam over mij moeten schrijven. Ik weet bij ondervinding hoeveel werk en tijd er steekt in de reconstructie van andersmans leven. Zo was ik zeer dankbaar om de

autobiografie van collega Fraikin en van Dr. Honoré Van de Velde, toen ik hun levensbeschrijving opstelde voor het Nationaal Biografisch Woordenboek."

Toen hij mij enkele jaren voor zijn dood aanzette om het leven en het werk van Charles August Fraikin, als apotheker-beeldhouwer, verder uit te diepen, kwam de autobiografie van deze, in onze middens te weinig bekende kunstenaar, mij effectief goed van pas. Zo zie je maar.

En Vandewiele gaat verder:

Volgens het Doopregister van de Parochiale Kerk van de H.H. Amandus en Blasius te Waregem werd ik geboren op donderdag 17 november 1910 om 2 uur 's nachts (ofschoon mijn moeder mij eens gezegd heeft dat het om 4 uur was) en diezelfde dag gedoopt onder de namen Leo, Julius, Georgius, Franciscus, als wettige zoon van Emiel, geboren Waregemnaar en Maria Devos uit Nokere. Peter was mijn

broer Georges, die moest inspringen voor Jules Verbaauwhede die het vergeten was en meter was mijn moeders zuster Anna. De doopakte heb ik eens uit het register overgeschreven:

"Anno Domini 1910 die 17 Novembris baptizavi Leonem Julium Georgium Franciscum Vandewiele, filium legitimum Emilii ex hac, nati 7 septembris 1864 et Mariae Devos ex Nokere, aetatis 38 annorum conjugum in hac habitantium, natum hodie hora 2 noctis. Susceptores Georges Vandewiele et Anna Devos."

Gust. Devos Vic.

Mijn vader was dus Emilius Julius Felix Vandewiele, geboren te Waregem in 1864, meester-kleermaker en mijn moeder Maria Alouisia Julie Devos, geboren te Nokere in 1872 en overleden in 1951, vader overleefde haar en stierf in 1955. Ik was de jongste van 9 kinderen waarvan er 7 volwassen werden.

In 1914 bij het uitbreken van de oorlog vluchtte de familie naar Biggekerke in Zeeuws-Vlaanderen, na enkele maanden keerden wij terug naar Waregem. Ofschoon ik maar 4 jaar oud was, kan ik mij veel uit deze periode herinneren. Terug thuis werd ik naar school gestuurd, eerst bij de Zusters daarna naar de Gemeenteschool. Ik was een onverbeterlijke speelvogel en heb meer straffen gekregen dan goede punten; niettemin had ik op 11-jarige leeftijd de leerjaren van het lager onderwijs doorlopen. Men vond mij te jong en te onrijp om naar het college te gaan en zo bleef ik 3 achtereenvolgende jaren in de hoogste klas tot wanhoop van de meester. Eindelijk werd ik dan in 1923 als intern naar het Klein Seminarie van Roeselare gestuurd voor de Grieks-Latijnse humaniora, in 1929 beëindigde ik de Rhetorica. Over deze 6 jaren met hun wel en wee heb ik geschreven in *Eertijds*, het collegeblad van het Klein Seminarie, ter gelegenheid van ons 50-jarig jubileum in 1979. Ik ben in deze jaren geen uitblinker geweest in de studie, ik had mijn handen vol met muziek, toneel, voordrachtavonden, missiewerk, Vincentius a Paulowerk, en als er spel- of guitenstreken aan de orde waren was ik meestal present. Schrijven zat me in het bloed, ik schreef in proza en gedicht in de Vlaamse Vlagge (wat in het college verboden was) en in de Gaverghalm. Zoals het merendeel van de col-

legestudenten was ik lid van het AVKS (Algemeen Katholiek Vlaams Studentenverbond) en onderging de bisschoppelijke oekaze tegen het Vlaams Nationalisme. Het AVKS werd verboden en als tegengewicht werd onder de bezielende leiding van Kan. Karel Dubois in het Klein Seminarie de KSA (Katholieke Studentenactie) opgericht. Ik weigerde, zoals een groot deel van de studenten, na een ernstige gewetensstrijd, mij neer te leggen bij het bisschoppelijk bevel en werd geen lid van de KSA.

Na de Rhetorica komt dan de levenskeuze. Voor iedere student een zeer belangrijk moment; voor de meesten een definitieve stap in het leven. Iedereen kan daar een heel verhaal over vertellen, voor mij ging dat alzo: van kindsbeen af voelde ik mij aangetrokken tot de geestelijke staat. Als ik nog heel klein was en men vroeg mij wat ik ging worden als ik groot was, dan antwoordde ik, tot groot jolijt van de grote mensen en daarom moest ik het ook regelmatig zeggen: Ik word Paus Leo XIV. Dat kwam omdat er een grote foto van Leo XIII, waarvoor mijn vader een grote verering had, in een kader aan de muur hing. Tot mijn goede en onafscheidbare kameraad Walter mij wijsmaakte dat er geen scholen zijn voor paus te worden, men moest volgens hem beginnen als onderpastoor, pastoor, deken, kanunnik, bisschop, kardinaal en dan met veel chance paus. Die weg scheen mij te lang en mijn roeping veranderde in missionaris van Scheut. Er was immers veel te doen te Waregem over een inwoner die pater geworden was, naar China was getrokken en daar als martelaar geëindigd was: Pater Remi Van Merhaeghe. Ik heb dat idee gekoesterd tot in de vierde Latijn. Binst de retraite vroeg ik mij af waarom sommige missionarissen bekeringen doen aan de lopende band, zoals Franciscus Xaverius, Pater Lievens, Pater De Smet, enz. en andere, die evenveel werkten en zwoeogden, weinig of geen succes kenden.

Daarom dacht ik dat het meer afhangt van Gods genade dan van het werken van de mens en ik meende dat men tenslotte meer kon verwezenlijken met bidden dan met missioneren en zo heb ik dan gekozen voor het contemplatief leven en besloot naar Westmalle te gaan. Daar heb ik filosofie gestudeerd en ben er tevens leraar in Latijn geweest en daar de voor-

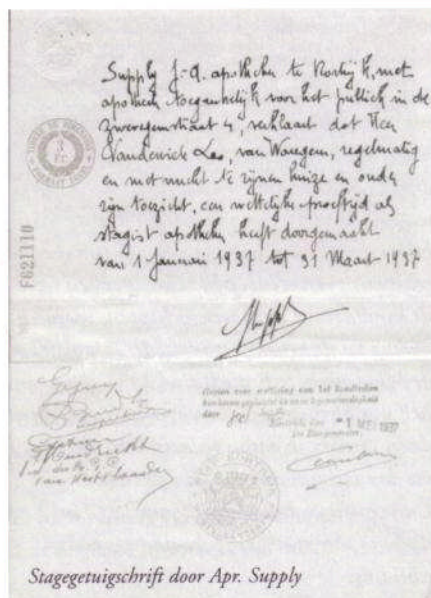
drachtgever gewoonlijk meer leert dan de toehoorder, heb ik mij aan het studeren gezet en getracht in te lopen wat ik te Roeselare had verwaarloosd. Dat Latijn is mij in mijn verdere leven dikwijls van pas gekomen, bij de studie van de oude geneeskunde en farmaceutische werken. Tenslotte was ik toch veel te actief voor het contemplatieve leven en heb mij dan door zelfstudie voorbereid op het eerste examen van de kandidatuur in de wetenschappen, voorbereiding tot de artseneerbereidkunde. Ik trok naar de Middenjury te Brussel, eind 1933 en na een half uur bleef ik nog alleen over en 's anderendaags vernam ik dat ik geslaagd was. Ik heb me dan laten inschrijven aan de Gentse Universiteit en heb er op 29 juni 1937 het diploma van apotheker behaald, met onderscheiding.

Abdij van Orval (1971)

Gedurende mijn studententijd heb ik ten volle het studentenleven meegemaakt, ik speelde, dichtte studentenliederen, schreef in *De Katrol* en werd tot praeses van het Seniorenconvent gekozen, functie die ik niet kon aanvaarden om reden dat ik Gent moest verlaten om te Kortrijk mijn stage te doen. Mijn stagemeester was de bekende, nooit genoeg geprezen Apr. Jef Supply (1897 – 1967), die op mij een grote indruk nagelaten heeft en bij wie ik een enorm respect voor mijn beroep heb opgedaan.

Na mijn stage heb ik mij als officina-apotheker gevestigd te Waarschoot, waar ik spoedig ingeburgerd was; men vroeg mij om toe te treden in verscheidene verenigingen. Zo werd ik voorzitter van de plaatselijke voetbalclub en tal van andere verenigingen. Ik ben ook toegetreden tot het VNV (Vlaamsch Nationaal Verbond), ofschoon ik mij gedurende mijn studententijd nooit aan politiek bezondigd had. In 1938 ben

Stagegetuigschrift door Apr. Supply

ik getrouwd met Getrude, Elisabeth, Maria, Ferdinande Wauters, die mij 2 kinderen heeft geschonken, een meisje Beatrijs (later getrouwd met Dr. Fernand Leroy) en een jongen Jan, die echter na een maand overleed. Op 11 september 1940 overleed mijn echtgenote op 23-jarige leeftijd.

Vanaf mijn vestiging als apotheker heb ik een rol trachten te spelen in het beroepsleven. Spoedig werd ik tot penningmeester gekozen van de Union Pharmaceutique des Flandres en Commissaris van Flandria S.C., de Oost-Vlaamse aankoopcentrale van de apothekers. Zeer spoedig zette ik mij in, in samenwerking met Professor V. Evrard, Apr.-Directeur van Flandria R. Vekeman, Apr. A. Maudens en anderen, om beide verenigingen te ver Vlaam- sen, waarin wij na veel inspanningen ook slaagden: het werd Oost-Vlaams Apothekersgild en N.V. Flandria, waarvan de statuten in 1940 in het Nederlands verschenen in het Staatsblad.*

In 1941 werd ik tot Burgemeester van Waarschoot benoemd, was afgevaardigde van het Vlaamsche Kruis, Gewestelijk Voorzitter van het Nationaal Verbond van Volkstuinen (Werk van den Akker), lid van het bestuurscollege van het Atheneum te Eeklo, Leider van de Zekerheids- en Hulpdiensten voor Luchtbescherming enz.

Ik huwde voor de tweede maal in 1942 met Maria Coleta Ghys (die zal overlijden in 1956).

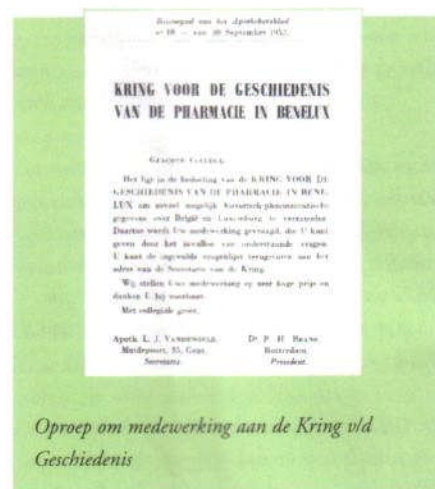
Bij de bevrijding ondervond ik de juistheid van het Romeinse gezegde "Vae victis", die verliest krijgt altijd ongelijk. Ofschoon ik mij in die moeilijke oorlogsomstandigheden altijd heb laten leiden door de gedachte mijn volk te dienen, werd ik gedurende 16 maand geïnterneerd.

Vandewiele heeft dit steeds als een grove onrechtvaardigheid aanzien. Hij sprak er niet dikwijls over, het was een bitter verhaal dat hij uit zijn geheugen wou bannen. Toen ik hem eens op een zonnige 11 juli in de tuin vroeg waarom hij op de Vlaamse feestdag geen leeuwenvlag uithing, kreeg ik als antwoord: "Dat doe ik pas wanneer Vlaanderen vrij en zelfstandig zal zijn." We spraken toen af dit gezamenlijk te vieren, wanneer het zover was. Helaas is het daarbij gebleven.

Terug vrij heb ik in 1946 een apotheek overgenomen te Gent in het Havenkwartier en mijn apotheek te Waarschoot nadien verkocht. Gedurende mijn verplicht huisarrest had ik de emulgerende waszalven gestudeerd. Ik richtte dan ook spoedig de Laboratoria Unguenta op en was waarschijnlijk de eerste die deze waszalven in België bereid heeft. Ik deed dit ook om in de gelegenheid te zijn aan enkele gebroedroofden werk te verschaffen. Dit was o.m. het geval voor Mr. Jan Timmermans, oorlogsburgemeester van Antwerpen, die voor de Firma Unguenta bij de dokters prospecteerde.

In 1950 kwam er een kentering in mijn leven en zal de geschiedenis van mijn beroep mijn verdere leven beheersen. Dr. Brans, apotheker te Rotterdam, vatte de idee op een maatschappij te stichten voor de bestudering van de geschiedenis van de farmacie, hij liet zich inspireren door het kort voordien afgesloten cultureel akkoord tussen de Beneluxlanden en stelde de oprichting van een genootschap voor in Beneluxverband. Ik had reeds interesse voor de geschiedenis van de farmacie van in mijn studententijd, vooral onder invloed van Apr. Oscar Van Schoor, Prof. Vincent Evrard, Prof.

A.J.J. Van de Velde en Apr. Jef Supply, en ik reageerde dan ook onmiddellijk op de oproep van Dr. P. Brans. Samen hebben we dan met enkele anderen de Kring voor de Geschiedenis van de Pharmacie in Benelux opgericht in 1950; ik werd de eerste secretaris en gelast met de organisatie van de eerste bijeenkomst te Gent in 1951.

Oproep om medewerking aan de Kring v/d Geschiedenis

Ik gaf daar een voordracht over de apothekerssitten uit het Museum voor Folklore te Gent, de eerste van een hele reeks voordrachten en publicaties over de geschiedenis van de farmacie, waaraan ik mijn verdere leven wenste te wijden.

In 1954 publiceerde Vandewiele, samen met R. Vekeman: **Gedenboek van het Oostvlaams Apothekersgild 1854-1954** en het jaar daarop, samen met W. Daems (Leiden): **Noord- en Zuidnederlandse Stedelijke Pharmacopeeën**, dat het standaardwerk is geworden over de farmacopees in de Nederlanden.

Tijdens het Internationaal Congres voor de Geschiedenis van de Pharmacie te Rome in september 1954 werd ter gelegenheid van de herdenking van het 525-jarig bestaan van het Nobile Collegio Chémico-Farmaceutico di Roma, de oudste apothekersgilde ter wereld, het erelidmaatschap van deze eerbiedwaardige vereniging aan Vandewiele verleend.

* Waren de 19de eeuwse Vlaamse apothekers franskiljons. Wetenschappelijke Tijdingen 40 (1981) nr. 1, 17-27.

Zijn tweede echtgenote overleed in 1956 aan de gevolgen van een auto-ongeval, opgelopen eind 1952. Op aandringen van Prof. Dr. P. Van Oye stichtten zij het Zuidnederlands Genootschap voor de geschiedenis van de Geneeskunde, Wiskunde en Natuurwetenschappen (Zuid GeWiNa) en werd Vandewiele er de eerste secretaris van (1960-1984). In die hoedanigheid heeft hij buiten de gewone bijeenkomsten van het Genootschap, moeten instaan voor de organisatie van een Mercatorcongres te St. Niklaas en Rupelmonde in 1962 en in 1973 te Gent het Beneluxcongres voor de geschiedenis der Wetenschappen.

In 1960 gaf hij na 10 jaar de taak van secretaris van de Kring voor de Geschiedenis van de Pharmacie in Benelux door aan Dr. E. Grendel en werd tot erelid van de Kring benoemd. Vele jaren zou hij nog meewerken als redacteur van het Bulletin van de Kring, samen met zijn Nederlandse collega Dr. D.A. Wittop Koning.

Intussen bouwde hij een nieuwe apotheek te Gent, aan de Muidepoort en een landhuis te Destelbergen. In 1961 huwde hij dan voor de derde maal met Raphaella Odonia Alfonsina De Moor, die overleed in 1995.

In 1962 heb ik aan de RUG, als eerste in België op een farmaco-historisch onderwerp, een thesis verdedigd voor het verkrijgen van de graad van Doctor in de Farmaceutische Wetenschappen: *De Grabadin van Pseudo-Mesues (XIe-XIIe eeuw) en zijn invloed op de ontwikkeling van de farmacie in de Zuidelijke Nederlanden*.

Ik slaagde met grote onderscheiding.

Ik ben mij daarna beginnen interesseren voor de Middelnederlandse vakliteratuur, die sinds het verdwijnen van de groep Snellaert, Willem De Pauw en De Vreese volledig werd verwaarloosd, met uitzondering van Dr. Van Leersum. Ik heb dan verscheidene medische-farmaceutische-botanische verhandelingen uitgegeven, die voorkomen in het bekende Van Hulthemse handschrift, gedateerd 1351 uit de Kon. Bibliotheek van Brussel en door J.F. Willems, beschreven als "Aloude belgische natuerkunde van de mensch in de dertiende en veertiende eeuw". Zo gaf ik in de Verhandelingen van de

Koninklijke Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten van België de gecommentarieerde handschriften uit: *De "Liber magistri avicenne" en de "Herbarijs" Middelnederlandse handschriften uit de XIVe eeuw*. Aan dit werk, dat in 1965 werd gedrukt, heb ik enorm veel gewerkt en ik aanzie het nog steeds als mijn bijzonderste publicatie. Ik heb het geschreven met de bedoeling examen af te leggen voor het verwerven van de graad van geaggregeerde van het Hoger Onderwijs. Prof. R. Ruyssen, mijn promotor was ermee akkoord maar Prof. J. Gillis overtuigde mij, dat het beter was het werk aan de Academie aan te bieden.

Vandewiele heeft hiermede pionierswerk verricht. Wijlen Prof. Dr. Leo Elaut formuleerde zijn waardering in een boekbespreking aldus: *"De Gentse apotheker Vandewiele heeft prachtig werk geleverd. De twee boeken, die geen enkel filoloog aandurfde, heeft hij ontcijferd en gecommentarieerd op een manier die niemand hem nadoet. Zij geven een beeld van de geneeskundige praktijk ten onzent in de 14de en 15de eeuw en brengen onder meer een overzicht van de rijke geneesmiddelenwetenschap die onze voorouders met kennis van zaken wisten aan te wenden. We staan in bewondering voor de som werk die de schrijver verricht heeft, tijdens, en meestal na het dagelijkse bedrijf in zijn apotheek en een Gentse volksbuurt. Ook de plantkundigen die aan botanische systematiek doen, vinden hier*

een nieuwe bron voor historische studie. Buitenlanders moeten nu niet langer onze middeleeuwse handschriften uitgeven, we hebben geleerden die het, met gezag, zelf kunnen."

In 1969 werd ik uitgeroepen tot laureaat van de Frans Daels-prijs van de Kon. Academie voor Geneeskunde van België met een werk: *"Een onbekend Middelnederlands traktaat over huidziekten: Scabies dats rudicheyt"*. Daar de Academie niet in staat was deze verhandeling uit te geven heb ik voor de prijs bedankt.

Ik publiceerde in 1970 een gecommentarieerde uitgave van het manuscript de *Circa Instans van Platearius*. Intussen waren verschenen: *Den Herbarius in dyetsche en de verwantschap met Herbarius Latinus en Herbarius in Latino cum figuris, Pharmacohistorische notities bij de Farmakopee en Geschiedenis van het Farmaceutisch Onderwijs aan de RUG*.

In 1971 jaar werd ik gevraagd om lid te worden van de redactieraad van MEDIKON, een wetenschappelijk medisch contactblad. Ik heb dat met o.a. Prof. Pyck en Prof. P. Brackman aanvaard, zonder veel enthousiasme. De European Press Uitgeverij heeft het niet zolang uitgeboden.

In datzelfde jaar werd ik lid van de Wetenschappelijke Dienst van de APB (de Algemene Farmaceutische Bond) en de hoofdredacteur van het Farmaceutisch Tijdschrift voor België. Ik heb voor het behoud en de vernieuwing van het blad mijn best gedaan. Men heeft geruimd: *"Hij bouwde dit tijdschrift uit tot het internationaal erkend wetenschappelijk orgaan van de academische en apothekerswereld"*. Het was nochtans niet gemakkelijk gegaan, vooral door tegenwerking van de vroegere hoofdredacteur, die dit gedurende 45 jaar op dezelfde manier had gedaan en moeilijk een vernieuwing van zijn tijdschrift kon verteren. Toen de vernieuwing erdoor gedrukt was heb ik, om niet in de fout van mijn voorganger te vervallen, het als mijn hoofdbekommernis gezien, een opvolger te vinden; die vond ik in de persoon van Dr. Sc. Apr. P. Nijs, die het voortreffelijk deed.

In 1973 heb ik mij uit de praktijk teruggetrokken om mij volledig te kunnen wijden aan de studie van de farmaciehistorie. Ik werd ditzelfde jaar benoemd tot Lector in de geschiedenis van de farmacie aan de Faculteit Wetenschappen RUG. Ik publiceerde dan ook regelmatig *Losse Blaadjes* over de geschiedenis van de farmacie in het studentenblad *Belladonna*. Sommige jaren werden mijn vrije lessen door de studenten enthousiast en in grote massa bijgewoond, andere jaren waren de studenten onverschillig.

Bij het 25-jarig bestaan van de Kring voor de geschiedenis van de Pharmacie in Benelux heb ik een jubileumcongres georganiseerd te Gent. Bij deze gelegenheid heb ik een *Synopsis 1950-1975*, rijkelijk geïllustreerd uitgeschreven en heb in de Aula een rede gehouden "Over de zin van de studie van de geschiedenis van de farmacie". Het was een zeer geslaagd congres met veel buiten- en binnenlandse belangstelling.

3 Ereleden vld Kring (1975), van l.n.r.:
B. Mattelaer - D. Wittop-Koning - L. Vandewiele

In 1976 heb ik in de nieuwe gebouwen van de S.V. Flandria een tentoonstelling georganiseerd van oude farmaceutische voorwerpen uit het privé-bezit van de Oost-Vlaamse apothekers. Om dit bijeen te brengen heb ik nagenoeg al de apothekers van Oost-Vlaanderen bezocht. Ik heb van deze buitengewone verzameling een uitgebreide rijk geïllustreerde *Catalogus* kunnen uitgeven. In hetzelfde jaar werd het eeuwfeest herdacht van het Laboratorium voor Toxicologie aan de Faculteit voor Farmaceutische Wetenschappen RUG.

Op verzoek van Prof. Dr. Apr. E. Heyndrickx schreef ik toen: ***Bij het eeuwfeest van het Laboratorium voor Toxicologie aan de Faculteit voor Farmaceutische Wetenschappen***. Een overzicht van de geschiedenis van de toxicologie. Er verscheen een vermeerderde uitgave in 1977 en een vertaling in het Engels in 1978. Ook voor de tekst van de Medaille die ter dezer gelegenheid werd uitgegeven werd ik aangesproken.

Op verzoek van de Dekaan van de Faculteit voor Geneeskunde Prof. Dr. Verdonck heb ik vanaf 1977 tot 1980 jaarlijks een reeks lessen gegeven in het kader van de Dr. Jonkherestichting, een vrije cursus over de geschiedenis van de geneeskunde. In 1979 publiceerde ik het ***Gedenkboek Honderdvijfentwintig-jarig bestaan van het Koninklijke Oostvlaamse Apothekersgild*** en in hetzelfde jaar gaf ik een paar lessen aan het Postuniversiteit Onderwijs van de Oostvlaamse apothekers: Inleiding tot de geschiedenis van de Farmacie.

In 1981 verscheen dan het lijvige standaardwerk ***Geschiedenis van de Farmacie in België, voorafgegaan door een Algemene Inleiding tot de geschiedenis van de farmacie***. Dit boek was de synthese van 30 jaar studie en opzoekingen. Het werd uitgegeven door de Firma Orion en dit zou nu het eerste werk worden waar ik geldelijk mijn profijt zou aan doen. Helaas, de firma ging failliet en bleef het waar "van dichten comt mi cleine bate".

Prof. H. Bosman-Jelgersma schreef over dit boek: ***"Hij heeft de gave om farmacie uit een ver verleden voor eenieder levend te maken. Het boek laat zich lezen als een roman, die men door de vlotte schrijfrant en de nuchtere interpretaties toch steeds geboeid blijft doorlezen"***.

"Een merkwaardige en leerrijke synthese, ook voor belangstellenden die niet tot het beroep behoren. Het boek is een betrouwbare gids op een domein van onze geschiedenis waarmee we doorgaans minder vertrouwd zijn, maar die toch de moeite loont om er kennis van te nemen." (Jan Gerits)
Dit werk werd in 1982 bekroond met de J. Gillispijs van de Kon. Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone

Kunsten van België.

Bij elke belangrijke farmaco-historische viering die te Antwerpen plaatsvond werd Vandewiele als gastspreker en auteur gevraagd.

In 1960 werd hij door Apr. J. Suykens aangezocht om de academische rede uit te spreken ter gelegenheid van het 125-jarig bestaan van AVA, de Antwerpse Apothekersvereniging. Hij werkte ook mee aan de tentoonstelling in het Museum voor Folklore en werd tot erelid van de Vereniging benoemd. Wanneer in 1968 de Koninklijke Apothekersvereniging van Antwerpen de 450de verjaardag van de geboorte van Peeter van Coudenberghe plechtig herdacht, is bij deze gelegenheid een reuzegrote vijzel onthuld met een modernere beeltenis van Van Coudenberghe.

Bronzen vijzel door M. Macken

Dit kunstwerk werd vervaardigd door de beeldhouwer Marck Macken, directeur van het Nationaal Hoger Instituut voor Schone Kunsten te Antwerpen en bevindt zich thans in het tehuis van de Consciencestraat. Vandewiele belichtte hier voor de eerste maal de figuur van Peeter van Coudenberghe voor de Antwerpse apothekers. Men ging er toen nog van uit dat Van Coudenberghe geboren was in 1518, later ontdekte Vandewiele de doopakte te Brussel die als geboortedatum 16 mei 1517 vermeldde.

Tijdens het Internationaal Rubensjaar van 1977 werkte hij samen met Dr. Boeynaems aan de tentoonstelling "Geneeskunde rond Rubens" en leidde de officiële opening in van de tentoonstelling in het Geneesherenhuis aan de Louisastraat. In de bijhorende tentoonstellingscatalogus verscheen zijn bijdrage: "De farmacie in de tijd van Rubens"

(16de en 17de eeuw).

Toen in 1985 de Koninklijke Apotekersvereniging van Antwerpen haar 150ste verjaardag herdacht, werd Vandewiele als erelid van de vereniging, verzocht de academische rede uit te spreken en een boek samen te stellen: **Gedenkboek 150 KAVA**.

Wanneer in 1993 Antwerpen werd uitgeroepen tot Culturele Hoofdstad van Europa deed het Museum Plantin-Moretus andermaal op hem beroep voor de tentoonstelling en het boek "de Botanica in de Zuidelijke Nederlanden", waarin hij o.a. de beschrijving gaf van de planten die volgens Gesner in de tuin van Peeter van Coudenberghe bloeiden.

Toen ik 70 jaar werd heeft men eraan gehouden mij te vieren en werd mij een **Liber Amicorum** aangeboden, waarvoor 32 vrienden uit 13 verschillende landen van Europa en de USA een bijdrage leverden. Ja, er zijn nog mooie dagen in het leven! Een van de sprekers op de huldeavond was E. Ahlrichs, voorzitter van de Kring, en deze beweerde dat ik "een graag gezien en graag gehoord spreker" ben op vele binnen- en buitenlandse congressen. Vandaar dat mij tal van onderscheidingen werden toegekend: door Prof. G. Urdang (USA) werd ik benoemd tot één van de 30 stichtende leden van de Académie Internationale d'Histoire de la Pharmacie, ik ontving de eerste erepenning van OVAG (Oostvlaams Apothekersgild), de Ferchl-medaille (Oostenrijk), de -Plakette (Duitsland), de Urdang-medaille (USA), de hoogste onderscheiding in de discipline, de medaille van de Academia Italiana di Storia della Farmacia, de erepenning van de APB (Algemene Pharmaceutische Bond), de medaille van de Wetenschappelijke Dienst van de APB (met mijn effigie), de eremedaille van de RUG, de Sartori-medaille (en ik vergeet er waarschijnlijk nog).

Bij de overhandiging aan Dr. Apr. Vandewiele van de Schelenz-Plakette sprak Prof. W. Schneider, voorzitter van het Internationale Gesellschaft für Geschichte

der Pharmazie, het volgende
„De bevoegde commissie van de I.G.G.P. heeft besloten U de Schelenz-Plakette toe te kennen. Hiermede wordt een trouw lid van de Vereniging onderscheiden, dat zich door een groot aantal waardevolle publicaties verdienstelijk heeft gemaakt. Bijzonder voortreffelijk zijn uw boeken, die over middeleeuwse farmacie handelen, met de uitgave van handschriften en hun commentaar, eveneens van vroege drukken; deze boeken zijn onder meer een goudmijn voor de geschiedenis van de arts-enijmiddelen. Door vele kleinere en grotere werken zijt U bekend geworden als kenner van apothekerspotten en als een der beste interpreten van farmacopees en van de oude farmacie van sommige Europese gebieden. Benevens uw veelzijdige wetenschappelijke bedrijvigheid, die van uit uw apotheek in Gent de gehele wereld bestrijkt, heeft U zich ingezet voor de organisatie van de farmaciegeschiedenis in eigen land, waar u medestichter waart van de Kring voor de Geschiedenis van de Pharmacie in Benelux, en van het Zuidnederlands Genootschap voor de Geschiedenis der Geneeskunde, Wiskunde en Natuurwetenschappen. U zijt even bedrijvig en actief in deze Genootschap als in ons Internationale Gesellschaft für Geschichte der Pharmazie, en hierbij komt dan nog uw veelzijdige activiteit als redacteur. Al deze overwegingen brachten ons

Prof. Schneider overhandigt de Schelenz-Plakette aan L. Vandewiele (1973)

tot het eensluidend besluit uw werk voor de farmaciegeschiedenis beden te bekronen door toekenning van de Schelenz-Plakette.“ ()*

Ik werd ook tot erelid benoemd van KAVA, van KOVAG, van de apothekersvereniging van Madrid, van de Wetenschappelijke Dienst van APB en tot corresponderend lid van het Nederlands Genootschap voor de geschiedenis van de geneeskunde, wiskunde, natuurwetenschappen en techniek, erelid van de Seniorenclub KAVA, erelid van Zuid GeWiNa en tenslotte erelid van het Slovaaks Apothekersgezelschap (Bratislava). Ik ben er steeds op uit geweest mijn kennis met andere te delen en anderen er toe aan te zetten aan wetenschappelijk onderzoek te doen op het gebied van de geschiedenis. Talrijk zijn dan ook de studenten die ik heb mogen begeleiden bij hun licentiaats- en doctoraatsstudies. Ik was ook steeds bereid anderen te helpen bij het inrichten van tentoonstellingen of het identificeren van oude voorwerpen. Alleen voor geldelijke taxaties kon men bij mij niet terecht.

In 1983 heb ik de Dr. Branszaal ingericht. Dr. Brans had een legaat gedaan aan de Faculteit voor Farmaceutische Wetenschappen RUG, bestaande uit boeken, diploma's en erepenningen. Ik heb dan met behulp van firma's en verenigingen een oude apotheek kunnen kopen en heb er een deel van mijn farmaceutisch bezit aan toegevoegd, zodat dit resulteerde in een farmaco-historisch museum, in afwachting dat het een Instituut voor de geschiedenis van de farmacie kon worden. Op 19 mei 1983 had de plechtige openstelling plaats. Ik ontving ter dier gelegenheid uit de handen van de Rector Cottenie de erepenning van de RUG. Van de voorwerpen die in het museum aanwezig zijn heb ik een **Catalogus** opgesteld, rijklijk geïllustreerd door het Kon. Instituut voor het Kunstpatrimonium.

Ondertussen waren er meer dan 275 publicaties en een 100-tal boekbesprekingen in binnen- en buitenlandse tijdschriften verschenen van zijn hand.

* Apotheker Hermann Schelenz (1848-1992) heeft met zijn autodidactisch standaardwerk "Geschichte der Pharmazie" (in 1904 uitgegeven) baanbrekend werk verricht en de grondslagen gelegd van de wetenschappelijke farmaciegeschiedenis. In 1929 gaf zijn weduwe aan de Internationale Gesellschaft für Geschichte der Pharmazie de opdracht een Schelenz-Plakette toe te kennen aan een verdienstelijk navorser bij uitstek.

In 1985 werd een Interfacultair Sarton-Comité opgericht aan de RUG en werd Vandewiele door de Faculteit van de Farmaceutische Wetenschappen als vertegenwoordiger aangeduid. Hem werd de Sarton-Leerstool voor het academisch jaar 1987-1988 toegekend. Hij hield in de Aula de inaugurale les: *De Arabieren en de Wetenschap*.

Aprs. L. Vandewiele en G. De Munck bij het standbeeld van Peeter van Coudenberghe

In 1989 kreeg ik een telefoontje van de heer Jules Moens van de Groendienst Stad Antwerpen dat in de kelders van het magazijn Godfried aan de Godefriduskaai 36 te Antwerpen brokstukken waren gevonden van een standbeeld waarop een Latijnse tekst, evenals bloemen afgebeeld waren. Frans Lauwers, medewerker van het Volkskunde-museum en groot verzamelaar van oude prentbriefkaarten meende hierin het standbeeld van Peeter van Coudenberghe te herkennen. Toen we ter plaatse kwamen was er geen twijfel mogelijk. Het betrof hier inderdaad - maar in deerniswekkende toestand - de restanten van het eens zo majestueuze beeld uit de Plantentuin, dat iedereen verloren waande. De samenstelling van het restauratiedossier, het vinden van sponsors en de herstelling zelf sleepten aan tot in 1996. Toen ging mijn langverwachte droom in

vervulling: het standbeeld van Peeter van Coudenberghe werd op zijn oorspronkelijke plaats in de Plantentuin aan de Leopoldstraat heropgericht.

In de Sommézaal van het Elzenveld werd een tentoonstelling ingericht over Peeter van Coudenberghe en zijn tijdgenoten met als titel: *"De natuur als verzamelobject in de 16e eeuw"*.

Op 26 oktober 1996 vergaderde de Kring van de Geschiedenis van de Pharmacie in Benelux andermaal in Antwerpen en gaf Vandewiele een lezing over 25 jaar onderzoek naar het leven en werk van Peeter van Coudenberghe.

Op 23 oktober 1993 werd door Zuid GeWina in het Apothekershuis te Gent een internationaal colloquium ingericht over "Farmaco-botanica in Middeleeuwen en Renaissance, als hulde aan Vandewiele, als medestichter en erelid van het genootschap. Apr. Bernard Mattelaer, voorzitter van de Kring van de Geschiedenis van de Pharmacie in Benelux bracht in zijn inleidend woord hulde aan Vandewiele en zijn werk. *

Op initiatief van prof. E. Dann was op 13 juni 1952 de "Académie Internationale d'Histoire de la Pharmacie" opgericht, met als voertaal het Frans (A.I.H.P.); de bedoeling was de studie van de farmaciegeschiedenis te bevorderen, en bij te dragen tot een internationale samenwerking.

Aprs. L. Vandewiele en G. Gilias, Voorzitter van de Kring (1996)

Deze Académie is een hoogstaande wetenschappelijke vereniging die gekwalificeerde farmaco-historici om hun wetenschappelijke arbeid of hun administratieve inzet wil belonen en aanzetten tot verdere activiteiten. Het aantal leden is tot 6 per land beperkt, met een bijkomend lid per 30 miljoen inwoners. Een nieuwe kandidatuur wordt door een of meerdere academici voorgesteld. In juni 1997 werd de kandidatuur van Chris De Backer (één van mijn pupillen) voorgedragen door de academici L. De Causmaecker, Maria del Carmen Francès, Pierre Julien, B. Mattelaer en door mezelf als medestichter van de Académie in 1952. Gezien ons nieuw academielid Chr. De Backer door ziekte niet aanwezig kon zijn in Firenze, kreeg ik dan van het bureau de opdracht de eremedaille en het diploma hier ten lande persoonlijk aan de laureaat te overhandigen.

En Vandewiele besluit:

Dit zijn niet mijn memoires, daarvoor was mijn leven te weinig exalterend. Ik ben er nooit op uit geweest op het podium te staan, maar liever heb ik in alle stilte gestudeerd en gepubliceerd wat ik meende dat aan anderen ten goede moest komen of voor het nageslacht moest bewaard worden. Ik heb mijn best gedaan, de appreciatie voor mijn werk en mijn leven leg ik in de handen van mijn lezers.

Meer dat 60 jaar heeft Vandewiele richting gegeven aan het farmaco-historisch onderzoek in Vlaanderen en velen aangezet hiertoe ook hun bijdrage te leveren.

Zijn onverdroten inzet voor de wetenschap strekken hem tot eer en zijn een toonbeeld voor ons allen.

Apr. G. De Munck
Voorzitter Koninklijke
Apothekersvereniging van Antwerpen
Assessor Kring voor de Geschiedenis
van de Pharmacie in Benelux

* *Scieniarum Historia*, 20 (1994) nr. 1-2

Rouwrede, uitgesproken te Lochristi op 23 juli 2004

Goede en wijze vriend Leo,

Zoals beloofd zijn we hier met velen naar deze kerk gekomen om U een laatste groet te brengen.

Alhoewel je ons steeds had voorgehouden minstens 102 jaar te willen worden, ben je vorige vrijdag blijkbaar van gedacht veranderd en stil van ons heengegaan.

Was je van oordeel dat je je taak meer dan voldoende had volbracht, of had je een geheime afspraak met dat andere erelid van de Kring voor de Geschiedenis, Jope van Gelder, die zondag overleed en waarvoor je zulke grote bewondering had om zijn uitgebreide bibliofiele kennis; maar die ook U grenzeloos bewonderde om uw eruditie op het vlak van de geschiedenis van de farmacie. Want, Leo, jij hebt de apothekers in dit land een geweten geschopt, een farmaco-historisch geweten. Immers de apothekers waren in de jaren vijftig meer met materiële besommeringen bezig dan met geschiedenis en waren hun rijk verleden aan het verloochenen.

U was het die in 1950 in Vlaanderen mee aan de basis lag van de stichting van de Kring voor de Geschiedenis van de Pharmacie in Benelux, uw levenswerk. Binnen die Kring heb je vele bestuursfunc-

ties bekleed en heb je er altijd op toegekeken dat daar op een wetenschappelijke manier aan studie van de geschiedenis werd gedaan. Maar het mocht er ook ongedwongen en wat meer Bourgondisch aan toegaan, want jij genoot van het leven, en niettegenstaande de tegenslagen die zoveel goed menende Vlamingen moesten ondervinden na de oorlog, bleef jij de goedlachse verteller die op een leuke wijze de meest ernstige zaken kon meedelen. Je genoot van uw rijke collectie boeken, die je later veilig onderbracht in een commanditaire vennootschap, van je eigen farmaciemuseum aan de universiteit, je genoot van spijs en een goed glas wijn, van een goed gesprek en van cultuur in de ruimste zin van het woord. Je was een toonbeeld van werkkraft en aanstekelijk enthousiasme, van taaie wilskracht, volharding en idealisme...

Zo ben je gedurende meer dan 60 jaar onuitwisbaar aanwezig geweest tussen ons als apotheker, als historicus, als vriend. Uw naam zal voor altijd verbonden blijven met de farmaciegeschiedenis. Ook internationaal genoot je een wijdvermaarde bekendheid en de erkenning van uw grote verdiensten resulteerden in het erelidmaatschap van tientallen

binnen- en buitenlandse verenigingen en het toekennen van een groot aantal onderscheidingen. En dan heb ik nog niets gezegd over de 16 boeken die je vanaf 1954 publiceerde, samen met 275 artikels in tijdschriften en een 100-tal boekbesprekingen. Uw boek "Geschiedenis van de farmacie in België" is het enige volwaardige standaardwerk dat we over onze farmaciegeschiedenis in België bezitten.

Je had ook een enorme voorliefde voor uw illustere voorganger Peeter van Coudenberghe, die je weer voor het voetlicht plaatste, nadat hij jarenlang letterlijk en figuurlijk onder het stof lag begraven en je beleefde een uiterste voldoening wanneer zijn standbeeld in 1996 in de Plantentuin te Antwerpen werd heropgericht, een standbeeld dat je een beetje als het uwe beschouwde.

Leo, uw werk is onuitwisbaar en in uw vele geschriften zullen we U nog dikwijls ontmoeten. Uw werk zal in de toekomst een bron van studie en wijsheid zijn. Want wie schrijft die blijft en je bent pas dood wanneer je echt vergeten bent.

Namens het bestuur en de leden van de Kring voor de Geschiedenis van de Pharmacie in Benelux en namens alle Vlaamse apothekersverenigingen bied ik aan de familie Vandewiele onze gevoelens van oprecht medeleven aan.

Vaarwel trouwe vriend en leermeester van zovelen.

Guy De Munck

Aandenken aan
APOTHEKER
**Leo Jules Georges François
VANDEWIELE**

Doctor in de Farmaceutische Wetenschappen
Farmacie-historicus - Auteur
Oud-burgemeester van Waarschoot
Verremerkt met verschillende binnen- en
buitenlandse
wetenschappelijke onderscheidingen

Weduwnaar van mevrouw Geertrui WAUTERS
Weduwnaar van mevrouw Mia GHYS
Weduwnaar van mevrouw Raf DE MOOR

Geboren te Waregem op 17 november 1910
en overleden te Lochristi op 16 juli 2004.

Er waren zoveel banden
tussen U en mij
Wij drukten veel te weinig nog
elkanders handen, wij
Nu zijt gij aan de overkant
bij God in het beloofde land.
Al blijft ik nog een korte tijd
noch zien wij eens elkander weer
tot eeuwigheid.

De familie dankt u voor uw aanwezigheid
en de blikken van medeleven.

Académie Internationale d'histoire de la Pharmacie

Communication aux membres

In Memoriam

Leo Vandewiele (1910-2004)

"Supremum vale" comme le formulait Ovide, est notre adieu définitif au confrère académicien Leo, Jules, Georges, François Vandewiele né à Waregem (Belgique-Flandres) le 17 novembre 1910 et décédé à Lochristi le 16 Juillet 2004. Pharmacien, humaniste de souche gréco-latine, il était doué d'une mémoire encyclopédique et nul ne doutait que le cœur, chez lui, n'égalât l'intelligence.

Les arrêts du destin et ses coups de fouets dans la première moitié de sa vie n'ont pas su le terrasser. Au contraire, il s'est redressé d'une ténacité inébranlable. A. De Musset avait donc raison : "Nul ne se connaît tant qu'il n'a pas souffert !"

Avec un courage indomptable il s'est adonné, dans la seconde moitié de sa vie, à l'étude de l'histoire de la pharmacie. Enclin à tout voir par le beau côté, il voyait ironiquement dans son prénom Leo (latin-nomen est omen-lion) le présage du courage d'un lion très brave. Cet optimisme indélébile, il l'a gardé pendant toute sa vie.

Cofondateur du Cercle Benelux d'Histoire de la Pharmacie en 1950, il s'y est engagé avec acharnement. Fidèle à sa devise "Colligere fragmenta ne pereant" rassembler les fragments contigus à la pharmacie comme tentative de sauvetage du patrimoine pharmaceutique. Il a mené cette entreprise avec ponctualité irréprochable et dévouement pressé.

L'activité qu'il exerça avec régularité, selon son propre dire "Nulla dies sine linea" faisant chaque jour une épreuve écrite, lui permit d'approvisionner des bulletins et des périodiques par une surabondance d'articles pendant presque un demi-siècle.

Plusieurs sociétés savantes, en outre, bénéficièrent de son activité et l'ont honoré avec de multiples distinctions. En 1962, il obtint le diplôme docteur en sciences pharmaceutiques avec sa thèse "Le Grabadin de Pseudo-Mesues" (XIe-XIIIème siècle).

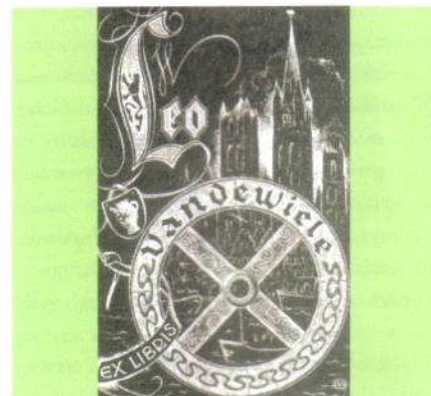
Dans sa bibliothèque, qui occupa la moitié de sa maison de campagne, régnait cette atmosphère de calme et de recueillement propice à l'étude et la lecture, où il recevait ses amis et ceux qui prendraient ses conseils. Dans une armoire en chêne Louis XIV étaient rangés les 'opera rariora' qui sentaient une odeur d'encensoir. Parmi ceux-ci le Ricettario di Firenze de 1550.

À croire Yourcenar, dans son œuvre 'Mémoires d'Hadrien' l'une des meilleures manières de recréer la pensée d'un homme, c'est reconstruire sa bibliothèque. Le livre fonctionnait comme une charnière entre lui et ses amis, entre sa volonté et son ambition.

Septuagénaire, il reçut 'le Liber Amicorum'; trente trois collègues Européens, pharmaco-historiens y avaient contribué délibérément.

Il nous a prouvé et appris qu'il n'y a pas d'âge pour être jeune. Son souvenir, en nous, luit comme un ostensor.

Ph. L. De Causmaecker
Lokeren

Lid-, Erelidmaatschappen en Onderscheidingen

- Medestichter, eerste secretaris, thans erelid van de Kring voor de Geschiedenis van de Pharmacie in Benelux.
- Medestichter, eerste secretaris, thans erelid van het Zuidnederlands Genootschap voor de Geschiedenis van de Geneeskunde, Wiskunde en Natuurwetenschappen (Zuid GeWiNa).
- Lid van de Societas Belgica Historiae Medicinae.
- Lid van het dr. Snellaertcomité, Contactgroep 19e eeuw.
- Lid van de Bestendige Commissie voor de Geschiedenis der Wetenschappen, Koninklijke Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten van België.
- Medestichter, eerste president van de Internationale Arbeitsgemeinschaft für Clusius-Forschung "Pro Clusio".
- Lid van de Académie Internationale d'Histoire de la Pharmacie.
- Lid van de Internationale Gesellschaft für Geschichte der Pharmazie, Past-President van de Landesgruppe België.
- Lid van de Société Internationale d'Histoire de la Pharmacie.
- Erelid van de Wetenschappelijke Dienst (Nederlandstalige Sectie) van de Algemene Pharmaceutische Bond (APB).
- Lid van de Koninklijke Zuidnederlandse Maatschappij voor Taal- en Letterkunde en Geschiedenis.
- Lid van de Raad van Beheer van het Nationaal Centrum voor de Geschiedenis van de Wetenschappen, Koninklijke Bibliotheek Brussel.
- Erelid van het Nationaal Comité voor Logica, Geschiedenis en Filosofie der Wetenschappen.
- Medewerker aan de Winkler Prins Encyclopedie voor Vlaanderen, rubriek Geschiedenis der Wetenschappen.
- Medewerker aan het Nationaal Biografisch Woordenboek, uitgegeven door de Koninklijke Academiën van België.
- Socius honoris causa van het Collegium nobile chemicorum et medicamentorum Urbis (Rome).
- Erelid van de Koninklijke Apothekersvereniging van Antwerpen (KAVA).
- Erelid van het Koninklijk Oostvlaams Apothekersgild (KOVAG).
- Lid van het Sartoncomité, R.U.G.
- Lid van de Raad van Bestuur van de Stichting Jan Palfyn.
- Lid van de Raad van Bestuur van het Belgisch Comité voor de Geschiedenis der Wetenschappen.
- Corresponderend lid van het Genootschap voor de Geschiedenis van de Geneeskunde, Wiskunde, Natuurwetenschappen en Techniek, Nederland.
- Titularis van de Sartonleerstoel R.U.G., 1987-'88.
- Socio honorifico de la Sociedad Española de Historia de la Farmacia.
- Curator van het Museum voor de Geschiedenis van de Farmacie, Faculteit Farmaceutische Wetenschappen, Universiteit Gent.
- Medestichter en Beheerder van de Bibliotheca Pharmaceutica Antverpienses.
- Socius honoris caura Societatis Pharmaceuticae Slovaca (2000).
- Laureaat van de Fr. Daelsprijs van de Koninklijke Academie voor Geneeskunde van België, 1969.
- Laureaat van de J. Gillisprijs van de Koninklijke Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten van België, 1982.
- Medaille van verdienste van het Oostvlaams Apothekersgild (KOVAG), 1957.
- Medaille van de Wetenschappelijke Dienst (Nederlandse sectie) van de Algemene Pharmaceutische Bond (APB).
- Erepennning van de Rijksuniversiteit Gent.
- Erepennning van de Algemene Pharmaceutische Bond (APB).
- Ferchl-medaille (Oostenrijk).
- Schelenz-Plakette (Duitsland).
- Urdang-medaille (VSA).
- Medaille van de Accademia Italiana di Storia della Farmacia.

Publicaties van Apr. L.J. Vandewiele

1. IN BOEKVORM

1954

- (met Apr. R.Vekeman). Gedenkboek van het Oostvlaams Apothekersgild 1854-1954, Gent, 1954, 168 p., ill.

1955

- (met Apr. W.Daems). Noord- en Zuidnederlandse Stedelijke Pharmacopeen, Morsel, 1955, 199 p., ill.

1962

- De Grabadin van Pseudo-Mesues (XIde-XIIde eeuw) en zijn invloed op de ontwikkeling van de Farmacie in de Zuidelijke Nederlanden, Oudenaarde, 1962, 352 p., ill.
- Mandragora in de Nederlanden, Brussel, 1962, 35 p., ill.

1965

- De "Liber Magistri Avicenne" en de "Herbarijs". Middelnederlandse handschriften uit de XIVde eeuw. Uitgegeven en gecommenterend, Brussel,

1965, deel I en deel II, 511 p., ill.

- Den Herbarius in dyetsche en de verwantschap met Herbarius Latinus en Herbarius in Latino cum figuris, Gent, 1965, 95 p., ill.

1967

- Farmacohistorische notities bij de Farmacopee, Brugge, 1967, 88 p.

1970

- Geschiedenis van het Farmaceutisch onderwijs aan de Rijksuniversiteit te Gent (1849-1969), Gent, 74 p., ill.
- Een Middelnederlandse versie van de Circa instans van Platearius, Oudenaarde, 1970, 360 p., ill.
- Synopsis over de Kring voor de Geschiedenis van de Pharmacie in de Benelux. 25-jarig jubelfeest 1950-1975, Oudenaarde, 48 p., ill.

1976

- Catalogus van de Tentoonstelling van farmaceuti-

sche voorwerpen uit het privébezit van de Oostvlaamse apothekers. Ingericht ter gelegenheid van de inwijding van de nieuwe gebouwen van de farmaceutische S.V. Flandria, Oudenaarde, 1976, 104 p., ill.

- Bij het eeuwfeest van het Laboratorium voor Toxicologie aan de Faculteit van Farmaceutische Wetenschappen van de R.U.G., 1876-1976, Gent, Archief R.U.G., 40 p., ill.

1977

- Bij het eeuwfeest van het Laboratorium voor Toxicologie aan de Faculteit van Farmaceutische Wetenschappen van de R.U.G., 1876-1976, Herdruk Gent. Uit het verleden van de R.U.G., nr. 2, 56 p., ill.

1979

- Gedenkboek honderdvijftigjarig bestaan van het Koninklijke Oostvlaamse Apothekersgild,

Oudenaarde, 1979, 125 p., ill.

1980

- Inleiding tot de Geschiedenis van de Farmacie, Koninklijke Oostvlaamse Apothekersgild, Postuniversitair Onderwijs, 1980, 159 p.

1981

- Geschiedenis van de Farmacie in België, voorafgegaan door een Algemene Inleiding tot de Geschiedenis van de Farmacie, Beveren-Melsele, 384 p., 293 ill.

1985

- Genootschap voor de Geschiedenis der Geneeskunde, Wiskunde en Natuurwetenschappen, Zuid GeWiNa, Gent, 19 p.
- Gedenkboek 150 Jaar Koninklijke Apothekersvereniging van Antwerpen, Antwerpen, 180 p., ill.

2. TIJDSCHRIFTARTIKELS

1951

- Inventaris der Apothekerspotten, opgesteld in de "Apotheek uit de XVIIIde Eeuw", Museum voor Folklore te Gent, Oostvlaamse Zanten, 49-61, ill.
- De apothekerspotten van het Museum voor Folklore te Gent, Pharm. Tijdschr. Belg., 42-45, ill. 1952

1952

- De "Ordonnancie politique nopen de het verkoopen van Medecijnen, 16 oktober 1456", Pharm. Tijdschr. Belg., 109-112, ill.
- Het Apothekersgeslacht De Vacht, Het Apothekersblad, 29-31, ill.
- Over het artikel XIV van de "Ordonnantien en de Statuten der Stadt Ghendt geordonneert op het feyt van de Medecijnen, verbindt de Doctoren, Apothekers en de Chirurgen, 11 september 1663", Pharm. Tijdschr. Belg., 159-167.

1953

- Over de Geschiedenis der Pharmacie, Pharm. Tijdschr. Belg., 69-72.
- De oudste gegevens over Apothekers in België, Pharm. Tijdschr. Belg., 134-138.
- Nota's betreffende "Sr. Petrus van Baveghem, Vrijen Meester Apothecaris" te Gent, Pharm. Weekbl., 697-709, ill.

1954

- De Codex Montensis of de Pharmacopee van Bergen, Pharm. Tijdschr. Belg., 309-318, ill.

1955

- In Memoriam Dr. sc. pharm. Albert-Marie Couvreur, Pharm. Tijdschr. Belg., 161-162, ill.

1956

- Nog over Noord- en Zuidnederlandse Stedelijke Pharmacopeeën, Pharm. Tijdschr. Belg., 10-13, ill.
- Vergelijkende studie over de Collegia Medica in België, Pharm. Tijdschr. Belg., 145-169, ill.

1958

- De Pharmacopeeën verschenen op Belgisch grondgebied, Pharm. Tijdschr. Belg., 153-166, ill.
- De Pharmacopee van Duinkerken 1752, Pharm. Tijdschr. Belg., 33-38, ill.

- Apothekerspotten in het Diocesaan Museum te Mechelen, Pharm. Tijdschr. Belg., 98.

1959

- De Rijkdom van een oude apotheek, Oni Volk, november, ill.

1960

- Enkele losse bladzijden uit de geschiedenis van de Farmacie te Antwerpen, Kon. Apothekersvereniging van Antwerpen, 19-37.
- De zeldzame Pharmacopoea Amstelredamensis Editio Tertia, Pharm. Tijdschr. Belg., 5-6, ill.
- Een Chinees Farmaceutisch scherm, Pharm. Tijdschr. Belg., 5-6, ill.
- Carolus Clusius en Gent, Scientiarum Historia, 19-20.

1961

- Het "Licht der Apothekers", Pharm. Tijdschr. Belg., 1-10.

1962

- Alcohol-Alzuchar-Alembiek en Alchemie, Biol. Jb. Kon. Natuurw. Genootschap Dodona, Gent, 558-562.

- Mechlinia Pulchra, Het Apothekersblad, 477-478.

- De Arabieren en de Farmacie, Pharm. Tijdschr. Belg., 167-172.

1963

- Warpout uit "Den Plaestere van Jerusalem", Pharm. Tijdschr. Belg., 37-42.
- Die städtischen Pharmakopoen in Nord- und Süd-Niederland, Deutsche Apotheker-Zeitung, nr. 37, ill.

1964

- "Sciltvarwe", een oud geneesmiddel, Pharm. Tijdschr. Belg., 8-11.
- De eerste publicatie in het Nederlands over alcohol, Pharm. Tijdschr. Belg., 65-80.
- Een Middelnederlands tractaat over fysiognomie, Scientiarum Historia, 49-65.
- Les animaux, leurs parties et leurs excréments dans les pharmacopées communales des Pays-Bas méridionaux, J. Pharm. Belg., 351-370.
- Dit siin. 24. tekene der doot die Ypocras met hem dede graven, Biol. Jb. Kon. Natuurw. Genootschap Dodona, Gent 393-401.

1965

- Apotheker und Apotheke in Belgien, Deutsche Apotheker-Zeitung, 545-546.

1966

- De Nederlandse naam voor Adiantum capillus veneris L. is Venushaar en niet Vrouwenhaar, Pharm. Tijdschr. Belg., 25-30.
- Some notes about the Dutch Incunabulum "Vande eygenschappen der dinghen" (1485) written by Bartholomeus engelsman (XIIIth. c.), Essays in bio-history, Utrecht, 389-393.
- Een Middelnederlands tractaat over Chiromancie, Scientiarum Historia, 181-202.
- Baveghem, Petrus Joannes van-, apothecaris en chemicus, Nat. Biogr. Wdb., 2, 35-36.
- Hermans (Herman), Johannes, herbarist, drogist en apotheker, Nat. Biogr. Wdb., 2, 324-325.

1967

- Apotheker Louis De Nobele (1849-1924), Pharm. Tijdschr. Belg., 134-136.

- Twee Brugse apothekersrekeningen uit de XVIIIde eeuw, Scientiarum Historia, 227-232.

1968

- Desessartz ween van spijt, Pharm. Tijdschr. Belg., 134-136.
- (met W. Brackman). Een Latijns-Middelnederlands plantenglossarium uit het midden van de 14de eeuw, Scientiarum Historia, 115-144.
- In Memoriam Jozef-August Supply, Biol. Jb. Kon. Natuurw. Genootschap Dodona, Gent, 5-6.
- Bij de herdenking van de 450^e verjaardag van de geboorte van Pieter van Coudenbergh, Antwerps Farm. Tijdschr., mei.

1969

- Over het zeldzaam herbarium van Leonhard Thurneysser, Pharm. Tijdschr. Belg., 8-9.

1970

- De taks van de medicamenten in de voornaamste steden van België, Pharm. Tijdschr. Belg., 165-181.
- Twee Gentse apothekersrekeningen uit de XVIIIde eeuw, Pharm. Tijdschr. Belg., 209-217.
- Minckelers, Jan Pieter, natuurkundige en apotheker, Nat. Biogr. Wdb., 4, 574-575.
- Verbert, François Mathieu, Apotheker, Nat. Biogr. Wdb., 4, 891-893.

1971

- De Vlaamse miniatuur van Cosmas en Damianus uit het Breviarium Grimani, Farm. Tijdschr. Belg., 18-24, ill.
- De Faculteit van de Farmaceutische Wetenschappen aan de Rijksuniversiteit Gent, Belladonna nr. 1, 1.
- Losse blaadjes uit de geschiedenis van de Farmacie, Belladonna nr. 2, 1.
- Een onbekend Middelnederlands tractaat over huidziekten, Farm. Tijdschr. Belg., 126-139.
- Vigo, kwik en sifilis, Belladonna, nr. 3, 3.
- Welke uitgaaf van het Ricettario Fiorentino lag er aan de basis van het Antidotarium van Clusius?, Farm. Tijdschr. Belg., 42-48, ill.
- Sasenus' commentaar op de Brusselse Pharmacopee kende een herdruk, Farm. Tijdschr. Belg., 368-371, ill.
- Heksenzalven, Belladonna, nr. 4, 1.
- Felix Arabia, Belladonna, nr. 5, 3.
- Een Vlaams miniatuur van de volksheligen Cosmas en Damianus, Oost-vlaamse Zanten XLVI, 41-48, ill.

1972

- De Arabieren en de alcohol, Belladonna, nr. 6, 5.
- Iets over farmacopees, Belladonna, nr. 7, 5.
- Recipe en Ana, Belladonna, nr. 8, 9.
- Het hert, Belladonna, nr. 9, 9.
- Eenhoornpoeder in de artsijnschat, Belladonna, nr. 10, 3.
- De vos en de Farmacie, Belladonna, nr. 11, 9.
- Apotheker Jezus, Belladonna, november, 1.
- Iets over apothekerspotten, Belladonna, december, 3.
- De "Uijtvingdinge van verscheijde medicamenten door Mr. Petrus Josephus Ghekiere tot hooghele", Farm. Tijdschr. Belg., 328-336.

- Apotheker Karel De Wolf en het Pharmaceutisch Tijdschrift, *Farm. Tijdschr. Belg.*, 337-341 en 417-439, ill.
- 1973**
 - Sassenus Andreas Dominicus, apotheker en hoogleraar *Nat. Biogr. Wdb.*, 5, 770-772.
 - Nobele, Louis Franciscus de, apotheker, leraar en journalist, *Nat. Biogr. Wdb.* 5, 646-648.
 - Schoor, Oscar van, apotheker, farmaciehistoricus en folklorist, *Nat. Biogr. Wdb.*, 5, 779-782.
 - Velde, Honoré van de, geneesheer, uitvinder van het polyvalente antistrepto-kokkenserum, *Nat. Biogr. Wdb.*, 5, 919-921.
 - De Farmacopee van Dowai in handschrift van Michael Brisseau, zoon van de propagandist der bronnen van St.-Amand-les-Faux, *Farm. Tijdschr. Belg.*, 21-25.
 - Vijzels en mortieren, *Belladonna*, nr. 14, 7.
 - Apotheker Oscar Van Schoor, de vader van de farmaciegeschiedenis in België, *Belladonna*, maart, 3.
 - De schutsheligen Cosmas en Damiaan, *Belladonna*, april, 1.
 - Sint-Lukas en de god Apollo, *Belladonna*, juni, 3.
 - Apotheker Oscar Van Schoor (1873-1936). Pionier van de farmaciegeschiedenis in België. Bij de herdenking van zijn honderdste geboortedag, *Farm. Tijdschr. Belg.*, 405-428, ill.
 - La Pharmacopée de Douai en manuscrit de Michel Brisseau, fils du propagandiste des sources de Saint-Amand-les-Eaux, *Revue d'Histoire de la Pharmacie*, 340-343.
 - Gapers, *Belladonna*, augustus, 3.
 - Over maten en gewichten, *Belladonna*, november, 5.
 - In Memoriam van de professoren H. Wachsmuth en J. Moerman, *Farm. Tijdschr. Belg.*, 246-252.
 - Apotheker Paul Vande Vyvere (1897-1973), *Farm. Tijdschr. Belg.*, 570-573.
- 1974**
 - Over de vroegere farmaceutische wetgeving in ons land, *Belladonna*, januari, 5.
 - Oude recepten tegen kaalhoofdigheid en luizen, *Belladonna*, februari, 4.
 - Kort geschiedkundig overzicht van het Farmaceutisch Tijdschrift voor België 1923-1973, *Farm. Tijdschr. Belg.*, 1-15, ill.
 - Het eerste tractaat over de farmaceutische deontologie, *Belladonna*, maart, 5.
 - Jan Yperman, de grote Vlaamse chirurgijn uit de XIIIde-XIVde eeuw, *Belladonna*, april, 1.
 - Middeleeuwse remedies tegen oogziekten, *Belladonna*, mei, 1.
 - Predodoense geschriften over kruiden. Pleidooi voor een Middelnederlands plantensynonymarium, *Natuurhistorisch Maandblad*, 16-22.
 - Vrouwemelk als geneesmiddel, *Belladonna*, juni, 3.
 - In Memoriam Apr. Roger Vekeman 1898-1974, *Het Apothekersblad* 25, 292-295 (foto).
 - Quelques notes sur la traduction en latin du Ricettario di Firenze Atti del Congresso Internazionale di Storia della Farmacia, Aosta, 316-324, ill.
 - Laboratorium. Ora et labora, *Belladonna*, oktober, 1.
 - Een eeuwenoud geneesmiddel : de Triakel, *Belladonna*, november, 1.
 - Nieuwe gegevens over apotheker Jan Bisschop, jezuïet, *Farm. Tijdschr. Belg.*, 443-449.
 - Clusius und die Pharmazie, *Deutsche Apotheker-Zeitung* 114, nr. 51, Beiträge zum Geschichte der Pharmazie, 26, nr. 4.
 - Bij de reprint van de Farmacopee van Brugge, *Biekorf* 1974-75, 11-12, 399-402, ill.
 - Den Herbarius in dyetsche, *Opera Pharmaceutica Raviora*, Vol. IX. Facsimile with an introduction.
 - Pharmacia Antverpiensis 1661, *Opera Pharmaceutica Raviora*, Vol. XI. Facsimile with an introduction.
 - Antidotarium Gandavense 1663, *Opera Pharmaceutica Raviora*, Vol. XII. Facsimile with an introduction.
 - Reeds in 1231 werd de "kumul" veroordeeld, *Belladonna*, december, 1.
 - Vyvere, Paul van de, apotheker, botanist en farmacie historicus, *Nat. Biogr. Wdb.*, 6, 1001-1004.
 - Wolf, Karel de, apotheker en volkskundige, *Nat. Biogr. Wdb.*, 6, 1047-1048.
- 1975**
 - Kreeftsgen, *Belladonna*, januari, 1.
 - Album graecum, *Belladonna*, februari, 1.
 - Pharmacopoea Leodiensis, *Opera Pharmaceutica Raviora*, Vol. XIII, Facsimile with an introduction.
 - Van Nering tot A.P.B., *Belladonna*, maart 1.
 - Bouwstenen voor de Volkskunde uit het Farmaceutisch Tijdschrift, *Oostvlaamse Zanten*, 50, 42-49.
 - Clusius en de Farmacie, *Farm. Tijdschr. Belg.*, 52, 189-192, ill.
 - De grote apotheker Peeter van Coudenbergh, *Belladonna*, april, 1.
 - Farmaceutische Terra Sigillata, *Belladonna*, oktober, 3.
 - De "Patres Pharmacognosiae et Botanicae", *Belladonna*, november 5.
 - Farmaceutische emblemen, *Belladonna*, december, 3.
- 1976**
 - Herodikos, de vader van de Bromatologie en de Diëtetiek, *Belladonna*, januari, 2.
 - Over de zin van de beoefening van de geschiedenis van de farmacie, *Farm. Tijdschr. Belg.*, 53, 103-108.
 - Herbaria in het Nederlands, *Belladonna*, maart, 2.
 - De apotheek en de apothekers van het St.-Janshospitaal te Brugge, *St.-Janshospitaal te Brugge* 1188, deel 1, 140-167, ill.
 - Apotheekgerei, *St.-Janshospitaal Brugge* 1188, deel 2, 693-698, ill.
 - Suiker als geneesmiddel, *Belladonna*, mei, 3.
 - De Triakel in verzen uit het St.-Janshospitaal te Brugge, *Biekorf*, nr. 5-6, 3-19, ill.
 - Du sens de l'enseignement de l'histoire de la pharmacie, *Bull. de Pharmacie*, 29, nr. 1-2, 5-7.
- 1977**
 - Historiek van de Farmacieopleiding in België, *Farm. Tijdschr. Belg.*, 54, 58-64.
 - De Farmacie in de tijd van Rubens (16de-17de eeuw), *Geneeskunde rond Rubens*, Antwerpen, 31-46.
 - De lange weg van de Farmacieopleiding, *Geneesk. Magazine*, nr. 6, 41-44, ill.
 - De Farmacie onder Koning Willem I, *Farm. Tijdschr. Belg.*, 54, 268-284, ill.
 - Bisschop, Jan, apotheker, jezuïet, *Nat. Biogr. Wdb.*, 7, 60-64.
 - (met Chr. De Backer), Een recept van Dendermonds Karmelietenbier uit ca. 1697, *Gedenkschriften van de Oudheidkundige Kring van het Land van Dendermonde*, 4de reeks, deel 3, 167-173.
- 1978**
 - Hoe duur is een medicament? *Het Apothekersblad*, nr. 4, 333-337.
 - Beknopte geschiedenis van de Inspectie der Apotheken, *Farm. Tijdschr. Belg.*, 55, 114-126, ill.
 - Een receptenboek van 1628 uit een Antwerps vrouwenklooster, *Antwerps Farm. Tijdschr.*, 56, nr. 6, 29-32.
 - Herodikos, de eerste sportarts, *Farm. Tijdschr. Belg.*, 55, 13-14.
 - De realisaties van de Belgische apothekers in de 19de eeuw, *Het Apothekersblad*, nr. 8/9, 579-613.
 - De Farmacie onder Koning Willem I, *Acta octavi conventus Historiae Scientiae Medicinae, Matheseos Naturaliumque excolendae, Amstelodami*, 33-43.
 - Heksenzalven, *Antwerps Farm. Tijdschr.*, 56, nr. 8, 32-33.
 - Linnaeus' invloed op de Farmacie, *Farm. Tijdschr. Belg.*, 55, 266-269.
 - (met A.Meulemans), Het "Schuldt-Boeck" van de Leuense apotheker Adriaan de VADER (1634-1693), *Farm. Tijdschr. Belg.*, 55, 287-309.
 - In Memoriam prof. Jan-Baptist Gillis 1893-1978, *Het Apothekersblad*, nr. 10, 736-737, portret.
 - (met C. Van Peteghem), On the Century of the Department of Toxicology at the Faculty of Pharmaceutical Sciences, State University of Ghent, Belgium 1876-1976, *Human Toxicology*, 11-33.
 - Vrouwemelk als geneesmiddel, *Antwerps Farm. Tijdschr.*, 56, nr. 9, 25-26.
 - De Klasse van 1929 in het goud, *Eertijds*, 10, nr. 2, 1-9.
 - Een eeuwenoud geneesmiddel : de Triakel, *Antwerps Farm. Tijdschr.*, 56, nr. 10, 27-28, ill.
- 1979**
 - De plaats van het Nationaal Formularium in de farmaceutische literatuur, *Farm. Tijdschr. Belg.*, 56, 3-6.
 - Iets over apothekerspotten, *Antwerps Farm. Tijdschr.*, 57, nr. 1, 15-17, ill.
 - Felix Arabia, *Antwerps Farm. Tijdschr.*, 57, nr. 2, 15-17, ill.
 - De farmacie ten tijde van koning Willem I, *Spiegel Historiae*, 14, nr. 1, 28-35, ill.
 - Recipe, een order? *Het Apothekersblad*, nr. 2, 161-163, ill.
 - Historiek van de Farmacieopleiding in België, De realisaties van de Belgische apothekers in de 19de eeuw, *Sartonia*, nr. 42, 1-44, ill.
 - De Arabieren en de alcohol, *Antwerps Farm. Tijdschr.*, 57, nr. 3, 13-14, ill.
 - Une pharmacopée belge oubliée : Le Dipensatorium de Triller (1781).
 - Neue Beiträge zur Geschichte der Pharmazie, *Festschrift für Herrn Dr. phil. H.R.Fehlmann zur*

Feier des 60. Geburtstages, Zürich, 199-207.

- Belladonna, Antwerps Farm. Tijdschr., 57, nr. 4, 13-14, ill.
- In Memoriam Ere-rector Prof. em. Dr. J. B. Gillis, Wetenschappelijke Tijdingen, 38, nr. 1., 19-22.
- Beschouwingen bij het uniform van de militaire apothekers in het Belgisch Leger, Farm. Tijdschr. Belg., 56, 96-99, ill.
- Vigo, Kwik en Syphilis, Antwerps Farm. Tijdschr., 57, nr. 5, 17-18, ill.
- Iets over farmacopees, Antwerps Farm. Tijdschr., 57, nr. 6, 25-27, ill.
- Recipe en Ana, Antwerps Farm. Tijdschr., 57, nr. 7, 17-18, ill.
- Eenhoornpoeder in de artsenschat, Antwerps Farm. Tijdschr., 57, nr. 8, 12-14, ill.
- Enckels, Raymond, apotheker, plantkundige, entomoloog, Nat. Biogr. Wdb., 8, 273-276.
- Trypsteen, Alfons Jozef, apotheker, toneelschrijver en dichten, Nat. Biogr. Wdb., 8, 782-784.
- Vijzels en mortieren, Antwerps Farm. Tijdschr., 57, nr. 9, 26-28, ill.
- Een vergeten Belgische farmacopee: Het Dispensatorium van Triller, Farm. Tijdschr. Belg., 56, 375-382.
- Liefkeruydt, Farm. Tijdschr. Belg., 56, 397-401.
- Over maten en gewichten, Antwerps Farm. Tijdschr., 57, nr. 10, 12-14, ill.
- Alternatieve geneeswijzen vroeger en nu, Farm. Tijdschr. Belg., 56, 53-65.

1980

- Laboratorium, Ora en Labora, Antwerps Farm. Tijdschr., 58, nr. 1, 17-18, ill.
- Van Chemiatrie tot Iatrochemie, Van Paracelsus (1493-1541) tot van Helmont (1579-1644), Farm. Tijdschr. Belg., 57, 25-30.
- De grote apotheker Pieter van Coudenberghe, Antwerps Farm. Tijdschr., 58, nr. 3, 17-20, ill.
- Suiker als geneesmiddel, Antwerps Farm. Tijdschr., 58, nr. 4, 28-30, ill.
- Bij de 200ste verjaaring van de geboorte van Berzelius, Farm. Tijdschr. Belg., 57, 245-248, ill.
- Herodikos, de vader van de diëtië, Antwerps Farm. Tijdschr., 58, nr. 5, 31.
- De "Patres Pharmacognosiae et Botanicae", Antwerps Farm. Tijdschr., 58, nr. 8, 18-21, ill.
- De ruime bijdrage van de Nederlandstalige botanisten op het gebied van de geneeskundige kruidenleer, Farm. Tijdschr. Belg., 57, 441-447.
- Tabak als geneesmiddel, Antwerps Farm. Tijdschr., nr. 9, 24-26, ill.

1981

- Gapers, Antwerps Farm. Tijdschr., 59, nr. 1, 32-33, ill.
- In Memoriam Dr. P. H. Brans, Bulletin Kring voor de Geschiedenis van de Pharmacie in Benelux, nr. 61, p. 1, ill.
- Het Hert, Antwerps Farm. Tijdschr., 59, nr. 2, 29-30, ill.
- De vos en de farmacie, Antwerps Farm. Tijdschr., 59, nr. 3, 39-40, ill.
- Apotheker Jezus, Antwerps Farm. Tijdschr., 59, nr. 4,

23-25, ill.

- Apotheker Oscar Van Schoor, de vader van de Farmaciegeschiedenis in België, Antwerps Farm. Tijdschr., 59, nr. 5, 19-20, ill.
- Duizend jaar geleden werd Avicenna geboren (980-1037), Farm. Tijdschr. Belg., 59, 257-261, ill.
- De schutheiligen Kosmas en Damiaan, Antwerps Farm. Tijdschr., 59, nr. 6, 20-22, ill.
- Waren de 19de eeuwse Vlaamse apothekers fanskljons? Wetenschap, Tijdingen, 40, nr. 1, 17-27.
- Sint-Lukas en de god Apollo, Antwerps Farm. Tijdschr., 59, nr. 7, 16-17, ill.
- Over de vroegere farmaceutische wetgeving, Antwerps Farm. Tijdschr., 59, nr. 8, 10-11.
- Koffie als geneesmiddel, Antwerps Farm. Tijdschr., 59, nr. 9, 18-19, ill.
- Een recept met gezegende distel uit Sint-Truiden anno 1456, Farm. Weekblad, 1407-1408, ill.
- Spiegel (Spigellius), Adriaan van den, anatoom, botanicus, hoogleraar, Nat. Biogr. Wdb., 9, 709-711.
- Waregem en de Farmacie, 9de Jaarboek van de Geschiedenis en Heemkundige Kring "De Gaverstreek", 83-88.
- Herbaria in het Nederlands, Antwerps Farm. Tijdschr., 59, nr. 10, 33-35, ill.

1982

- Farmaceutische emblemen, Antwerps Farm. Tijdschr., 60, nr. 1, 19-21, ill.
- Kreefsogen, Antwerps Farm. Tijdschr., 60, nr. 2, 24, ill.
- Uit het Lapidarium van Jacob van Maerlant, Farm. Tijdschr. Belg., 59, 161-165.
- Album Graecum, Antwerps Farm. Tijdschr., 60, nr. 5, 16-17, ill.
- In Memoriam Apotheker Jules Bruggeman (1911-1982), Het Apothekersblad, 32, juni-juli, 395-398, portret.
- Farmaceutische Terra Sigillata, Antwerps Farm. Tijdschr., 60, nr. 9, 11-12, ill.

1983

- Herdenking Karel Delaet, Antwerps Farm. Tijdschr., 61, nr. 1, 9-11.
- Middeleeuwse remedies tegen oogziekten, Oude recepten tegen kaalhoofdigheid en luizen, Antwerps Farm. Tijdschr., 61, nr. 1, 22-23.
- Bij de 350ste verjaaring van de geboorte van Van Leeuwenhoek, Farm. Tijdschr. Belg., 60, 11-13, ill.
- Maria Magdalena is de patronesse der Apothekers: hoedanig haare zelf was", Farm. Tijdschr. Belg., 21-25.
- Het eerste tractaat over de farmaceutische deontologie, Antwerps Farm. Tijdschr., 61, nr. 2, 78.
- Stenen in de Farmacie, In de leer bij Jacob van Maerlant, Perspectieven der Pharmaziegeschiedte, Festschrift für Rudolf Schmitz, Graz/Austria, 419-430.
- (met Chr. De Backer), Le botaniste flamand Carolus Clusius (1526-1609) et ses relations avec l'Espagne, Medicamento, Historia y Sociedad, Madrid, 183-186.
- Jan Yperman, de grote Vlaamse chirurgijn uit de XIIIde-XIVde eeuw, Antwerps Farm. Tijdschr., 61, nr.

6, 193-194.

- Van Nering tot A.P.B., Antwerps Farm. Tijdschr., 61, nr. 6, 322-323.
- Bij de 200ste verjaaring van de geboorte van Apr. F.W. Serturmer, Farm. Tijdschr. Belg., 60, 301-302, portret.
- (met F.A. Comer), Elaut, Leon, Jozef, uroloog, schrijver, historicus, senator, Nat. Biogr. Wdb., 10, 159-166.

1984

- De controverse over de vrouwelijke apothekers in de farmaceutische wereld van de 19de eeuw, Aesculap, nr. 3, december 1983 en Farm. Tijdschr. Belg., 61, 73-78.
- Recepten uit Heverlee Anno 1367, Volkskunde in Vlaanderen, Huldeboek R. van der Linden, Brugge, 158.
- Een chirurgijn uit Roeselare verkoopt zijn apotheek in 1777, Farm. Tijdschr. Belg., 61, 553-558.
- Volksgeneeskunde of officiële geneeskunde? Oostvlaamse Zanten, 59, nr. 6, 201-204.
- Geannoteerde bloemlezing uit het Regimen Sanitatis van de School van Salerno, Farm. Tijdschr. Belg., 61, 697-708.

1985

- Het medisch korps in het Nationaal Biografisch Woordenboek, Farm. Tijdschr. Belg., 62, 139-144.
- De vermaarde brief van Charles de l'Escluse (Carolus Clusius) aan Pieter van Coudenberghe (Petrus Coldenbergius) van 1 april 1561, Antwerps Farm. Tijdschr., 63, nr. 8-9, 455-457.
- In Memoriam Apr. Maurits Herdeuyn, Farm. Tijdschr. Belg., 62, 209-210.
- Apr. B. Huyghe, bij het neerleggen van zijn ambt als Farmaceutisch Inspecteur-generaal, Farm. Tijdschr. Belg., 62, 275-283.
- Broeder Petrus Gillis S.J. (1620-1697), auteur van Medicina Pharmaceutica of Drogbereidende geneeskunst, Farm. Tijdschr. Belg., 62, 305-315.
- Les vestiges les plus anciens de la Pharmacie en Belgique, Farmacia e Industrializzazione, Homenaje al doctor Guillermo Folch Jou, Madrid, 225-228.
- Cornelis, Louis, apotheker en uitvinder, Nat. Biogr. Wdb., 11, 145-147.
- Heyden, Antoine Edouard Jean van der (gezegd Edouard), apotheker en leraar, Nat. Biogr. Wdb., 11, 376-377.
- Pypers, Joseph Hubert Ignace, apotheker, Nat. Biogr. Wdb., 11, 620-622.
- Rigouts, Charles, apotheker, farmaciehistoricus en bibliofiel, Nat. Biogr. Wdb., 11, 643-644.
- Twee Westvlaamse apothekers "ten platten lande" in 1846: Theodore Schockel te Waregem en Aimé Detollenaere te Haringe, Farm. Tijdschr. Belg., 62, 447-453.

1986

- Robert de Farvacques en zijn Medicina Pharmaceutica 1741, Voorwoord bij de facsimile uitgave, Mechelen.
- Een Antwerpse taxte van medicamenten van 1668 te Hulst, Farm. Tijdschr. Belg., 63, 203-212.
- Apothekerslatijn, Farm. Tijdschr. Belg., 63, 287-289.
- De relatie Dodoens-Clusius, Handelingen van de

Koninklijke Kring voor Oudheidkunde, Letteren en Kunst van Mechelen, Mechelen, 106-112, ill.

1987

- Pamflet van de Brusselse dokters tegen de apothekers van Brussel in 1661, *Farm. Tijdschr. Belg.*, 64, 91-111.
- Een onbekende brief van Peeter van Coudenberghe aan Joachim Camerarius 1576, *Farm. Tijdschr. Belg.*, 64, 181-187.
- Een apotheker-bibliomaan: Bernard de Bruyne, *Farm. Tijdschr. Belg.*, 64, 369-372, ill.
- Fraikin, Karel, August, apotheker en beeldhouwer, *Nat. Biogr. Wdb.*, 12, 259-262.
- Gillis, Petrus, jezuïetenbroeder en apotheker, *Nat. Biogr. Wdb.*, 12, 294-296.
- Sande, Jean-Baptiste, Augustin vanden, Apotheker, *Nat. Biogr. Wdb.*, 12, 641-642.
- Hoe de zusters Theresianen van Brugge en de zusters Annuntiaten van Antwerpen rond 1600 de krankzinnigen behandelden, *Farm. Tijdschr. Belg.*, 64, 453-459.
- Peeter van Coudenberghe door de historici misbehandeld, *Academiae Analecta* 49, nr. 2, 37-49.
- Notariële verkoopakte van een apotheek te Gent in 1780, *Academiae Analecta* 49, nr. 2, 51-95.
- Een Antwerps geneesheer-verzamelaar, Piet Boeynaems 1903-1986, *Ex Officina*, Bulletin van de Vrienden van de Leuvense Universiteit, 4, nrs. 1-2,3, 128-133 (+ foto).

1988

- Een medisch-historisch monument: de fameuze nefaste wet van 12 maart 1818, *Farm. Tijdschr. Belg.*, 65, 49-51.
- 400 Jaar geleden werd te Enkhuizen Kannunik Bernard Wynhouts, norbertijn en botanicus geboren, *Farm. Tijdschr. Belg.*, 65, 97-101.

1989

- Noodzakelijk archiefonderzoek omtrent Peeter van Coudenberghe, Extra nummer bij het Antwerps Farm. Tijdschr., 67 (febr., 1989, Ook in *Acta Belgica Historiae Medicinæ*, Vol. 2, 63-69; Ook in *Bulletin Kring*, nr. 77, sept. 1989).
- Soins donnés aux aliénés dans un cloître vers 1600, *Veröffentl. Der Intern. Gesellschaft für Gesch. der Pharmazie*, Neue Folge, Band 57, 139-144; Ook in *Bulletin Kring*, nr. 77 (sept. 1989).
- Woord vooraf in *Pondera Medicinalia* door D. Van Groenweghe en T. Geldof, Brugge, 8-9.
- De oorsprong van de wetenschappelijke farmacologie, *Periodiek*, 44, nr. 2, 67-75.
- Een brief van Dr. Joachim Camerarius aan Apr. Peeter van Coudenberghe, 7 juni 1576, *Farm. Tijdschr. Belg.*, 66, 70-71; Ook *Bulletin Kring*, nr. 77, 46-47, ill.
- *The Arabics and Science*, *Sartoniana*, Vol. 2, 15-29.
- *The origin of Pharmacy*, *Sartoniana*, Vol. 2, 31-40.

1990

- Herdewijn, Maurits Alfons Catharina, Apotheker en verdediger van de galenica, *Nat. Biogr. Wdb.*, 13, 401-403.
- Ghysaert, Joris Jozef Isidor, Apotheker, *Nat. Biogr. Wdb.*, 13, 314-317.
- Wynhouts, Bernard, norbertijn en botanicus, *Nat.*

Biogr. Wdb., 13, 891-895.

- De geneeskunde in de Zuidelijke Nederlanden (1475-1660), nrs. 10-69-70-71-73-74-75-89, Antwerpen.
- De chirurgijnsapothek tijdens het Ancien regime, *Heelkunde in Vlaanderen door de eeuwen heen*, Gemeentekrediet, 164-175.
- De relatie tussen P. van Coudenberghe en Plantijn, *Exacte wetenschappen rondom Christoffel Plantijn* (ca. 1520-1589), Antwerpen, 67-71, ill.
- De teleurgang van de beroemde botanische tuin van Peeter van Coudenberghe, *Scientiarum Hist.*, 16, nr. 1-2, 11-14.

1991

- Dit is een zeer goede remedie voor de vrouwpersoon, Een curiosum uit het "Winckel-Bouck" van het St.-Janshospitaal te Brugge, 1763, *Acta Belgica Historiae Medicinæ* IV, 20-23.
- De wet van 10 april 1890 met betrekking tot het invoeren van een cursus "opsporing van vervalsingen van eetwaren", in het studieprogramma van de apothekers aan de Universiteit, *Bijvoegsel bij het Apothekersblad* 5/1991 en *Annales pharm. Belg.*, 5/1991, 13-18.
- Over de Vijf Taefels en de Antidotarius in de Middelnederlandse Circa-instans manuscripten, Een school spierinkjes, Kleine opstellen over Mnl. artes-literatuur, Hilversum, 164-167.
- Bij het derde decennium van Zuid GeWiNa (1960-1990), *Scientiarum Historia* 17, nr. 1, 47-54.
- Het aapje van Peeter van Coudenberghe in de *Icones van Konrad Gesner* (1560), *Farm. Tijdschr. Belg.*, 68, 162-165, ill.
- Dragées Bengué met cocaïne, *Geschiedkundig overzicht van de wettelijke bepalingen met betrekking tot de cocaïne*, *Symposium Geschiedenis van de Cocaïne*, Kon. Acad. voor Geneesk. van Belg., Brussel, 107-120.

1992

- Legaat Dr. John H. Ligterink (1908-1992), apotheker en arts, *Bulletin* nr. 83, *Kring voor de Geschiedenis van de Pharmacie in de Benelux*, september, 87-89, ill.
- De botanica in de Zuidelijke Nederlanden vóór R. Dodoens, *De botanica in de Zuidelijke Nederlanden einde 15de eeuw*, ca. 1650, Antwerpen, 19-21.
- Wat groeide er in de tuin van Peeter van Coudenberghe, *De botanica in de Zuidelijke Nederlanden einde 15de eeuw*, ca. 1650, Antwerpen, 23-31.
- *Catalogus tentoonstelling "De botanica in de Zuidelijke Nederlanden einde 15de eeuw*, ca. 1650, Antwerpen nrs. 4,5,6,7,8,9,10,11,12,15,16,17,20,22,23.
- Antwerpen in de 16de eeuw Europees cultureel centrum voor de galenica en de botanica, *Antwerps Farm. Tijdschr.*, 71, nr. 4, 13-17.

1994

- De apotheek van de vroedmeester, *Geschiedenis der Geneeskunde*, nr. 3, maart, 26-32.
- Wie was de eerste apotheker die over zijn vak heeft

geschreven, *Farm. Tijdschr. Belg.*, 71, 53-56.

- *Laudatio Dirk Arnold Wittop Koning*, *Bulletin* nr. 86, *Kring voor de geschiedenis van de Pharmacie in de Benelux*, mei, 32-35; Ook *Sartoniana*, Vol. 7, 11-14.

1995

- In Memoriam Prof. em. dr. apr. Vincent Evnard, *Apothekersblad*, APB, augustus-september, 89.

1996

- (met G. De Munck), Een standbeeld voor Peeter van Coudenberghe, in: "Peeter van Coudenberghe, apotheker-botanicus (1517-1599) en tijdgenoten, De natuur als verzamelobject in de 16de eeuw, Tentoonstelling, Antwerpen, 5-19.
- Wie is Peeter van Coudenberghe? in idem *ut supra*, 20-29.
- Het negende lustrum van de Kring, Terugblik en toekomst, *Bulletin* nr. 90, van de Kring voor de Geschiedenis van de Pharmacie in de Benelux, mei, 17.
- (met R. Van Severen), Van wilg tot aspirine, *Bulletin* nr. 90 van de Kring voor de Geschiedenis van de Pharmacie in de Benelux, mei, 35-40.

1997

- In Memoriam Apr. Eugène Segers, *Bulletin* nr. 92 van de Kring voor de Geschiedenis van de Pharmacie in de Benelux, mei.
- Bij de heroprichting van het standbeeld van Peeter van Coudenberghe, apotheker en botanicus (1517 ca. 1599), *Bulletin* nr. 92 van de Kring voor de Geschiedenis van de Pharmacie in de Benelux, mei, 3-10.
- Ondergang in bedwelming door A. Rutten, nr. 9, *Ten geleide*.

1998

- De Westhoek en de Pharmacie, *Handschrift bij de IJzerbode* (bijdrage voor *Liber amicorum* van R. Blondeau).

1999

- Eindelijk een apotheker in de hemel, *Bulletin* nr. 97 van de Kring voor de Geschiedenis van de Pharmacie in de Benelux, september 52-53

2000

- Herinneringen uit de eerste jaren van de Kring. Goede en kwade dagen, *Bulletin* nr. 98 van de Kring voor de Geschiedenis van de Pharmacie in de Benelux, mei 49-51

2001

- Inventaris van een failliete apotheek te Brussel in 1786, *Bulletin* nr. 101 van de Kring voor de Geschiedenis van de Pharmacie in de Benelux, oktober 21-27
- (met G. De Munck) Bernadin Van Bauwel (1813-1892) Antwerpse apotheker en auteur, *Bulletin* nr. 100 van de Kring voor de Geschiedenis van de Pharmacie in de Benelux, mei 2-17

3. TER PERSE

- Een medisch-culinair receptenboek van 1628, 239 getypte pagina's, berust in de Academie voor Geneeskunde.

Dank aan Apr. Guy De Munck, auteur van dit Liber Memorialis.

Verantwoordelijke uitgever

Apr. W. Geerts

Conciencestraat 41 • 2018 Antwerpen

Tel 03 280 15 11 • Fax 03 218 57 40